

ישיבת הפתל - ירושלים

שיחת הגאון הרב אביגדר הלוי נבנצל שליט"א

לפרשת צו תשע"ו

עמלק - מאמין בה' וכופר בהשגחה

למה מזים על האוזן ולא על העין?

משה מצטווה לקדש את אהרן ואת בניו, ולתת מדם איל המילואים "על תנוף אֵזָן אֶהְרֹן הַקֹּהֵן הַקֵּמֵן, וְעַל בִּהֶן יְדוֹ הַקֵּמֵן, וְעַל בִּהֶן רִגְלוֹ הַקֵּמֵן" (ויקרא ח, כג), וכן לתת כסדר הזה גם על בני אהרן (שם, כד). להבדיל, גם במצורע כך הוא הסדר. צריך לתת מדם האשם ומן השמן "על תנוף אֵזָן הַמִּטְהַר הַקֵּמֵן, וְעַל בִּהֶן יְדוֹ הַקֵּמֵן, וְעַל בִּהֶן רִגְלוֹ הַקֵּמֵן" (ויקרא יד, יד; ושם, יז). אהרן עולה למדרגת הכי גבוהות שיש, ומצורע עולה מהמדרגה הכי נמוכה שיש, אבל הצד השווה שבהם, שבשביל לעלות מדרגה צריך לקדש את כלי השמיעה, שזו האוזן, ואת כלי המעשה, שזו היד, ואת כלי ההליכה וההכנה למעשה, שזו הרגל. בין אם אני עולה ממדרגת יהודי טוב למדרגת אהרן הכהן, ובין אם אני עולה ממדרגת יהודי גרוע למדרגת יהודי כשר, בשני המקרים צריך קידוש.

למה צריך לקדש את האוזן ולא את העין? הרי לכאורה העין חשובה יותר מן האוזן, כי על סומא אמרו חז"ל שהוא חשוב כמת (נדרים סד, ב), ועל חרש לא אמרו שחשוב כמת. משמע מזה לכאורה, שהעין יותר חשובה מהאוזן. ואולם מצד שני רואים לכאורה שהאוזן יותר חשובה מהעין. והראיה, שהמסמא את עינו של חברו - נותן לו דמי עינו (ב"ק פה, ב). אבל אם חרשו - נותן לו דמי כולו (שם). רואים מזה לכאורה, שהאוזן יותר נכבדת מהעין. אז כנראה התירוץ הוא, שלגבי האדם עצמו - העין יותר חשובה מהאוזן. אבל בתור עבד - העבד צריך שיהיה צייתן, שיציית לאדון, ולכן אצל עבד יותר חשובה האוזן מהעין. לכן מחנכים כאן את אהרן, ולהבדיל גם את המצורע, להיות עבד לה'. לכן נותנים מן הדם על האוזן ולא על העין, (וכן על בוהן היד ובוהן הרגל).

בכל אופן צריך לדעת שהכל מה', ושהכל צריך להיות משועבד לעבודת ה'. גם האוזן, גם העין, גם היד וגם הרגל. מצורע, אמרו חז"ל, שלכן הוא מביא עץ ארוז ואזוב ושני תולעת, שאם היה מתגאה כמו עץ ארוז, שהוא העץ הכי גבוה - "ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב" (רש"י ויקרא יד, ד), שהם הדברים הכי נמוכים. בשביל להיות עבד ה', צריך לא להיות בעל גאווה. גאווה היא סתירה לעבדות לה'. המשנה אומרת, "עשה רצונו כרצונך" (אבות פ"ב מ"ד), שרצון ה' יהיה הרצון שלך, ולא שהרצון שלך יגבר על רצון ה'. בעל גאווה, הרצון שלו גובר על רצון ה'.

גאותו ורשעותו של המן

המן הרשע היה בעל גאווה. דורש לעצמו כבוד בלי גבול, ועושה עצמו אלוה (מגילה י, ב). הוא לא מרגיש שיש כאן קושיה: אם אתה אלוה, למה אתה הולך אל המשתה שעושה

לך אסתר המלכה? וכי אלוה צריך לאכול ולשתות? ! אלא שאתה הכבוד של המן גוברת על שכלו. להיות מוזמן אל המלכה למשתה, רק הוא עם המלך והמלכה לבדם - אין לך כבוד גדול מזה! ואם כך, חייבים לנצל את ההזדמנות. לא שייך שלא לנצל הזדמנות כזו לקבל כבוד. ממילא הוא הולך אל המשתה, למרות שכל בר דעת מבין שזוהי סתירה לאלוהותו.

אבל יש גם איש אחד שלא כל כך מכבד את המן. "כָּל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ פְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֶמֶן... וּמִרְדְּכָי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה" (אסתר ג, ב) [לפי שעשה עצמו אלוה (רש"י שם)]. דבר כזה - המן לא יכול לסבול! "וַיִּרְא הֶמֶן כִּי אֵין מִרְדְּכָי פֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, וַיִּמְלֵא הֶמֶן חֲמָה" (שם, ה). אמנם כל שרי המלך וכל העבדים כן משתחוים, אבל אם יש זקן אחד שלא משתחוה - זו פגיעה קשה בכבודו של המן, ואי אפשר לעבור על כך לסדר היום!

אז מה עושים? צריכים להעניש את הזקן הזה! אבל להעניש רק אותו, זו נקמה קטנה מדי. "וַיָּבֹז בְּעֵינָיו לְשַׁלַּח יָד בְּמִרְדְּכָי לְבֹדוֹ" (שם, ו). אז מה צריך לעשות? על פשע כזה, צריך ח"ו "לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבְּדֵהוּ אֶת כָּל הַיְהוּדִים מִנְּעֵר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בָּיּוֹם אֶחָד" (שם, יג). למה? כי יהודי אחד לא השתחוה לו! זה מי שרוצה את כל הכבוד לעצמו. לא חושב על אף אחד. לא על טף, לא על נשים, לא על אף אחד. רק על עצמו. אמנם הטף לא חטא כלום, אבל זה לא חשוב. גם אותם צריך להרוג. אם ישאר חלילה ילד יהודי אחד בעולם, יפגם כבודו של המן. אסור שח"ו ישאר ילד יהודי אחד בעולם. עד כדי כך הכבוד צריך להיות שלם ומושלם!

ולא רק "לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וּלְאַבְּדֵהוּ אֶת כָּל הַיְהוּדִים" מבקש המן, אלא גם "שְׁלֵלֶם לְבֹזוֹ" (שם). גם את הפרט הזה הוא מוסיף לגזירה. למה? אם ח"ו הורגים את כל היהודים, מה אכפת לו מה יהיה עם השלל? אלא שאם לא יהיה "שְׁלֵלֶם לְבֹזוֹ" (אלא ילך להמן, או למלכות), הרי ודאי ינסה כל יהודי לשחד את השכן הגוי שלו בקצת כסף שלא יהרוג אותו. אבל אם הגוי רשאי בין כה וכה לקחת את השלל, כבר א"א לשחד אותו בשום דבר. אז מוכרחים לגזור גזירה על כל היהודים "מִנְּעֵר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בָּיּוֹם אֶחָד... וּשְׁלֵלֶם לְבֹזוֹ". הכבוד גם שווה כסף. בעד הכבוד הזה הוא מוכן לתת למלך עשרת אלפים ככר כסף (שם, ט). עשרת אלפים ככר כסף שוים היום כשלושים מליון שקל! ובכל זאת המן מוכן להוציא סכום זה מכיסו, רק בגלל שיהודי אחד לא יכרע ולא ישתחוה.

אמנם המן יודע שקודמיו לא הצליחו, פרעה לא הצליח, וסיסרא לא הצליח, אבל יש להמן תירוץ למה הם לא הצליחו. הוא אומר על הקב"ה: "כבר הוא זָקֵן, ואיננו יכול לעשות כלום" (אסתר יז, ג). נכון שפעם ה' היה צעיר,

מאמין רק במקרה ולא בהשגחה, וסבור שניתן למנוע מה לעשות בעולם כרצונו.

המן אף מגיע לשלב כזה, שהוא מאמין שהקב"ה בעצמו חפץ בתכנית שלו! חז"ל הרי אמרו, "כל מקום שנאמר (במגילה) 'לְמַלְךָ אֲחֻשְׁרוּשׁ' - במלך אחשורוש הכתוב מדבר. וכל מקום שנאמר 'לְמַלְךָ' סתם - מְשַׁמֵּשׁ קודש וחול" (אסתר ג, סוף י); [כלומר, משמש "חול", כתואר לְמַלְךָ אחשורוש, אבל משמש גם "קודש", ורומז למלך מלכי המלכים הקב"ה⁶]. ממילא, כשהמן אומר "לְמִי יִחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יְקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי" (אסתר ו, ו), הוא מתכוין לקב"ה, וחושב שלא רק אחשורוש רוצה לעשות לו יקר וגדולה, אלא גם הקב"ה רוצה בכך. כנראה שהקב"ה מרוצה יותר מן הדרך של המן, ולא מן הדרך של מרדכי, לכן הוא חפץ לעשות יקר להמן, ח"ו. זו שיטת עמלק. לא לכפור בה, אלא לחשוב שאפשר להכריח את ה' לעשות מה שהם רוצים, ושגם ה' בסופו של דבר מרוצה ממה שהם רוצים.

בטחון מזויף - כיצד?

הפסוק אומר, "חֲקַם יָרָא וְסָר מִרָע, וְכִסִּיל מִתְעַבֵּר וּבֹטֵחַ" (משלי יד, טז). כלומר, החכם הוא ירא שמים, ירא ונזהר שלא לעשות שום רעה ושום עבירה, וכסיל הוא "מִתְעַבֵּר" - רשע ובעל כעס ועבירה - ויחד עם זה הוא "בֹּטֵחַ" שלא יקרה לו שום דבר רע. גם אם אעשה דברים רעים, לא יקרה לי שום דבר רע.

המן הוא הכסיל הזה, שמתעבר ובוטח. בטחון בקב"ה הוא מידה טובה. אבל מתי? - רק כשהוא מבוסס על רצון ה'. אבל כהשבטחון מבוסס על נגד רצון ה', זו מידה גרועה מאד. הנביא אומר על ירושלים: "רְאֵשִׁיָּהּ בְּשַׁחַד יִשְׁפֹּטוּ, וְכַהֲנֵיָּהּ בְּמַחִיר יִירוּ, וְנִבְיֵאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסְמוּ, וְעַל ה' יִשְׁעֲנוּ לְאָמַר: הֲלוֹא ה' בְּקִרְבָּנוּ, לֹא תָבוֹא עָלֵינוּ רָעָה" (מיכה ג, יא). אומרת הגמ': "רשעים הן, אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם, לפיכך מביא הקב"ה עליהן שלש פורעניות... שנאמר (שם, יב): לֶכֶן בְּגִלְלָתְכֶם צִוִּין שְׂדֵה תַּחְרֹשׁ, וִירוּשָׁלַיִם עֵינֵי תַהְיֶיהָ, וְהָרַבִּית לְבָמוֹת יָעַר" (שבת קלט, א). וקשה: בשלמא מה שהם עושים הכל בכסף ובמחיר ובשוחד, על כך ראוי לנביא להוכיחם. אבל מה ש"על ה' יִשְׁעֲנוּ", זהו לכאורה דבר טוב! לפחות יש להם בטחון בה'! מדוע אפוא מזכיר להם הנביא גם עובדה זו, יחד עם שאר עברותיהם?

התשובה היא, שגם בזה מתכוין הנביא לטעון טענה כלפיהם: אם בוטחים אתם בה' למרות מעשיכם הרעים, למרות ש"רְאֵשִׁיָּהּ בְּשַׁחַד יִשְׁפֹּטוּ, וְכַהֲנֵיָּהּ בְּמַחִיר יִירוּ, וְנִבְיֵאֶיהָ בְּכֶסֶף יִקְסְמוּ", הרי זה כאילו הכרזתם שכלל לא אכפת לה' אם תעשו מצוות או עבירות. כאילו אמרתם, שה' יגן עליכם בכל מקרה, בין אם תעשו מצוות ובין אם תעשו עבירות. והרי אנו אומרים פעמים ביום, ש"אִם שָׁמַעַתְּ שְׁמֵעוּ אֶל מְצֹוֹתַי" יהיה טוב, ואם ח"ו לא תשמעו, לא יהיה טוב. ממילא, בטחון כזה הוא בטחון מזויף! יש בו הכחשה ליסוד של שכר ועונש, שהוא אחד מיסודי האמונה. יש בו חילול השם ח"ו, ולא קידוש השם. לכן, על בטחון כזה מגיע עונש, ולא שכר. כי צריך לדאוג שלא יהיה חילול השם. שלא יאמרו שה' מסייע למנהיגים מושחתים ורשעים, רק

והצליח לגבור על פרעה ועל סיסרא ועל שאר שונאי ישראל, אבל עכשיו, אחרי שנבוכדנצר הצליח להחריב את בית המקדש, כנראה שה' כבר זקן וחלש ואין לו כח להתנגד, ואפשר לעשות עם ישראל מה שרוצים וה' לא יתערב².

עמלק סבור שאפשר להתנגד לה' בכח

והנה, מדברי המן הללו, שה' כבר זקן ולא יכול לעשות כלום, משמע שהמן לא כפר במציאות ה'. ונמצא, שהמן ממשיך בזה את דרכו של הסבא, עמלק, שגם הוא לא כפר במציאות ה'.

התורה הרי אומרת, "וַיָּבֹא עַמְלֵק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרַפְדִּים" (שמות יז, ח). רפידים היא התחנה האחרונה של ישראל במדבר, לפני שהגיעו להר סיני (עי' שם יט, ב). מדוע בא עמלק להלחם עם ישראל דוקא כאן? - כי עיקר מטרתו של עמלק בְּמַלְחָמָה זו היתה, למנוע מישראל את קבלת התורה³, [כפי שנוכח בפיוט לשבת זכור: "רָצוּ שְׁלוֹל מִתֵּן לְפִידִים". כלומר, רָצוּ לִמְנוֹעַ אֶת מִתֵּן תּוֹרָה, שְׁנִיתָנָה בְּקוֹלוֹת וּבְלִפְיָדִים⁴ (שם כ, טו)]. לכן, כשישראל מתקרבים אל הר סיני, זה הזמן לצאת למלחמה נגדם, כדי למנוע מהם את קבלת התורה. והנה, אם עמלק לא מאמין במציאות ה', למה לו למנוע את מתן תורה? מה אכפת לו אם משה ירד מהר סיני עם לוחות אבנים שכתובות בהם עשר דברות? הרי הלוחות הללו אינם מעשה אלקים, והמכתב אינו מכתב אלקים שחרות על הלוחות, אלא משה הוא שחצב את הלוחות מאחד הסלעים בְּהַר, וכתב עליהם מה שכתב! מה כל כך נורא בזה מבחינתו של עמלק? למה צריך להלחם בזה? - התשובה היא, שעמלק מאמין במציאות ה'! אמנם הוא "לֹא יָרָא אֱלֹקִים" (דברים כה, יח), אבל הוא מאמין באלקים! ולכן הוא גם מבין, שלא משה עומד לתת תורה לישראל, אלא הקב"ה הוא שעומד לתת תורה לישראל, שזה מהוה הוכחה לא רק למציאות ה' - שבוזה גם הוא מודה - אלא גם להשגחת ה', שכן נתינת התורה מוכיחה שאכפת לקב"ה ממעשי בני האדם, מה יעשו ומה לא יעשו, והוא נותן שכר לעושי רצונו ועונש לעוברי רצונו, שזה מראה על השגחת ה' בעולם, בניגוד להשקפתו של עמלק, שהקב"ה לא משגיח על העולם, והכל קורה כאן רק במקרה. לכן עמלק "נלחץ", ומנסה למנוע את מתן תורה⁵. הרי שעמלק מאמין בה', אלא שהוא משלה את עצמו שאפשר להתנגד לה' בכח, ולמנוע את מתן תורה. [שגם זה חלק משיטתו של עמלק, שאין השגחה בעולם. שגם כאשר הקב"ה כבר מעונין להתערב במשהו בעולם - אפשר "להלחם" בו ולמנוע ממנו לעשות כן].

המן - ממשיך דרכו של סבא עמלק

כפי שכבר הזכרנו, ממשיך דרכו של עמלק בהשקפה זו הוא המן האגגי. גם המן, כמו עמלק הסבא, מאמין במציאות ה', אך סבור שניתן להתגבר עליו. חז"ל אומרים על הפסוק "וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ אֶל מְרֹדֶכִי... וַיִּגְדַּל לֹא מְרֹדֶכִי אֶת פֶּלְאֵשֶׁת קָרְהוּ" (אסתר ד, ו-ז) - אמר לו: לך אמור לאסתר, בן בנו של קרהו בא עליכם (אסתר ה, ה). כלומר, כמו שעמלק מאמין רק במקרה ולא מאמין בהשגחה, כך גם בן בנו, המן הרשע,

לרחמים שיגאלנו באחרונה כבראשונה" (סדר רב עמרם, סוף סדר פורים). אנו איננו נוהגים כן, אבל כך כתוב בסידור רב עמרם גאון. כנראה שהבין, שמה שתקנו "ימי משתה ושמחה" בפורים, אין הכוונה שהיום עצמו הוא יום שמחה, אלא הכוונה היא רק שצריך לקיים בו מצוות שמחה. שמחים בו, אבל אין זה מעיצומו ואופיו של יום⁷. לכן אין סתירה בין הדברים. אפשר לקיים נפילת אפים כמו ביום רגיל, ואח"כ לקיים מצוות משתה ושמחה. [מה שאין כן שלושת הרגלים, שבהם השמחה היא מעיצומו של היום. לכן שם לא שייך לקיים נפילת אפים, כי היא סתירה לעיצומו של יום].

אנו איננו פוסקים כך. אנו פוסקים שלא לומר תחנון בפורים (שו"ע או"ח סי' תרצ"ג ס"ג), ואפילו "למנצח" לא אומרים בפורים (רמ"א שם). ובכל זאת בודאי נכון להתפלל בפורים, שמי שעזר לאבותינו יעזור גם לנו, ויושיענו מכל צרותינו⁸, ולכל היהודים תהיה אורה ושמחה וששון ויקר, אמן.

השיחה נערכה לפי הכנתו של העורך,
וכל טעות או חסרון (אם ישנם) יש לתלות בעורך בלבד.

בגלל שהם בוטחים בה' שודאי "יהיה טוב", ו"לא תבוא עלינו רעה".

המן הוא "פסיל מתעבר ובוטח". חושב שיעשה מה שהוא רוצה, ישמיד ח"ו את עם ישראל בגלל הגאווה שלו, ומלך מלכי המלכים עוד יחפוץ ביקרו. אח"כ למד לקח. למד לראות, שהקב"ה עושה ניסים בשביל להראות שהתורה היא תורת אמת, ולא בשביל להראות נגד התורה. אין דבר כזה שמי שעובר על התורה ה' יעשה לו נסים. לא יהיה דבר כזה.

אנחנו כמובן צריכים לא ללכת עם הגאווה של המן. צריכים ללכת בדרך האבות, בדרך של משה, בדרך של ענוה עד הקצה האחרון, כמו שהרמב"ם אומר (הלכ' דעות פ"ב ה"ג), ולצפות לישועת ה'. אנו צריכים היום שה' יעשה לנו נסים. אלא שלשם כך אנו צריכים להיות ראויים לנסים. לא להיות מתעבר ובוטח ח"ו, כי זו סיבה שהקב"ה דווקא לא יעשה לנו נסים. צריכים להיות ענוים, ולצפות לישועת ה'.

בסידור רב עמרם גאון כתוב מנהג, שאפילו ה"מתנגדים" הגדולים ביותר לא עושים אותו. בסידור רב עמרם כתוב: "אין אומרים הלל בפורים... לפיכך נופל אדם על פניו בפורים... ומבקשים רחמים הרבה, ונופל על פניהם... שאין דומה פורים לכל המועדות ולחנוכה, שבכולן אנו אומרים את ההלל, ואומרים 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו', ואילו בפורים אין אומרים אותו... ואנו צריכים

1. ובשפת אמת פירש: "ויבן בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו, פי הגידו לו את עם מרדכי". פירוש, כי הבין כי מרדכי יצא מן הכלל ללמד על הכלל כולו. ואפילו אם ימית את מרדכי, יהיה אחר במקומו ככח כלל יהודי. ולכן רצה לאבד את כל עם מרדכי (שפת אמת לפורים, תרנ"ג).
2. בשיחות הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל לפורים (עמ' ל"א-ל"ג) באר, דודאי המן לא היה כה שוטה לסבור ולומר, שהקב"ה זקן וחלש כפשוטו. אלא כונתו היתה, שבתחילה היו לקב"ה תכניות שלמות בענין עתידו של עם ישראל: להביאם לא"י, לבנות להם מקדש, להשרות שכינתו בתוכם, ולהקים מהם עם מובחר שיקדש שמו בעולם (כאיש צעיר, שהוא מלא בתכניות לגבי עתידו). ואולם עכשיו הקב"ה כבר "זקן". כלומר, הוא כבר התייאש מתכניותיו לגבי עם ישראל, שהרי הם חטאו לו ולא מילאו את צפיותיו, וא"כ אין לו יותר תכניות לגביהם - כאיש זקן, שכבר התייאש מלהשיג את מה שקיווה להשיג בצעירותו. ממילא, הקב"ה לא ימנע מהמן לבצע את זממו, ולהשמיד את עם ישראל ח"ו.
3. עי' פרי צדיק (שמות, פרשת זכור אות י') ושפת אמת (יתרו תרל"ה) שכתבו כן, שעמלק רצה למנוע את מתן תורה. ואולי יש למצוא סמך לדבריהם בדברי המהר"ל, שכתב וז"ל: "כאשר היו גוברים על המן, זכו ישראל למדריגה עליונה מאד וזכו לתורה. אף כי כבר היה להם התורה, זכו להיות דבקים במעלות התורה השכלית. וקודם זה, אף שהיה התורה להם, היה להם מונע, הוא עמלק, המבטל את דביקת ישראל בתורה" ("אור חדש" על הפסוק "ליהודים היתה אורה וכו").
4. דכיון שברפידים רפו ידיהם של ישראל מדברי תורה (כמבואר בגמרא בכורות ה, ב, דלכן נקרא המקום ההוא "רפידים"), נפתח בזה פתח לעמלק לבוא ולשלול מהם את התורה לגמרי. [אך יש מפרשים, שב"רצו שלול מתן לפידים" הכונה איננה לעמלק אלא לישראל, שרצו ליטול לעצמם את התורה קש"ל. שהרי גם דברי הפיטן לפני כן מדברים בישראל: "תמימים בעודם פסין רפודים, שבויץ עדי עדיים אפודים, רצו שלול מתן לפידים" וכו].
5. עי' גם "העמק דבר" (שמות יז, יד), שגם הוא ביאר שעמלק האמין במציאות הבורא, ורק התנגד להשגחת ה' בעולם.
6. ובריקאנטי (בראשית כט, י') הביא מדרש אגדה: אחשורוש - זה הקב"ה, שאחרית וראשית שלו [הביאו הרמ"א ב"מחיר יין" (אסתר א, יב)]. הרי שלדעת מדרש זה, לא רק כשכתוב "המלך" סתם הכונה היא לקב"ה, אלא גם כשכתוב "המלך אחשורוש", ואפילו סתם "אחשורוש", הכונה היא לקב"ה.
7. ובאמת נחלקו הראשונים בסברא זו - עי' תוס' (מגילה ו, ב ד"ה ורבי אליעזר) שהביאו מחלוקת הראשונים, האם גם ב"ד וט"ו שבאדר הראשון צריך לנהוג משתה ושמחה, או לא. [וגם הרמ"א (או"ח סי' תרצ"ז) הביא בזה שתי דעות]. ושו"ר מחלוקת זו הוא, האם י"ד וט"ו באדר הם במהותם ימי משתה ושמחה, וא"כ גם באדר א' צריך לעשות בהם משתה ושמחה, כי גם אדר הראשון נקרא אדר, או שאין ימים אלו ימי משתה ושמחה במהותם, ורק על הגברא מוטל לעשות משתה ושמחה זכר לנס, והוי כחיוב קריאת המגילה, שהוא חובת גברא בעלמא, ואינו ממהות ואופי היום, וא"כ - חיובו רק פעם אחת, באדר השני, ובאדר הראשון אינו חייב בזה. וכנראה רב עמרם גאון סובר כהדעה השניה.
8. ובאמת בהרבה ספרים מבואר, שפורים הוא יום המסוגל מאד לקיבול תפלות, והוא עת רצון גדול; ואפילו אם תפלתו היא בבחינת "בגבן אבוא אל המלך אשר לא כדת" (אסתר ד, טז), שמבקש מה' מה שלא מגיע לו - הקב"ה אומר לו: "מה בקשתך - וינתן לך". וכל הפושט יד ומבקש - נותנין לו (עי' "פרי צדיק" עניני פורים סוף אות א').